

18—20 oktober

Debatter m. m.

Måndagen den 18 oktober

	Sid.
Hälsningsanförande samt meddelande ang. sammanträdestider.....	3
Interpellationer av:	
herr Svanberg ang. den statliga företagsamheten i Norrbotten....	5
herr Persson i Heden ang. militära trupptransporter.....	7
herr Elmwall ang. jordbruksproduktionens omfattning.....	8
herr Larsson i Hedenäset ang. linjevalet inom grundskolan.....	8
herr Gustavsson i Alvesta ang. avveckling av dyrortsgraderingen av de statsanställdas löner.....	9
herr Hermansson ang. kollektiva sanktioner mot Sydafrika.....	10
herr Lothigius ang. föreningen av sjön Vättern.....	11
herr Ohlin ang. låginkomstgruppernas problem.....	12
fru Nettelbrandt ang. beskattningen av svenska forskare i USA...	13
herr Lundberg ang. informationen till svenska ambassader via ra- dio och press.....	14
herr Wiklund ang. en statlig upplysningsservice i deklara-tionsfrågor	15
herr Jonsson ang. folkpensionärsrabatt på de av statens järnvägar och postverket ägda busslinjerna.....	16
Meddelande om enkla frågor av:	
herr Turesson ang. påskyndande av 1949 års jaktutrednings arbete	17
herr Jönsson i Ingemarsgården ang. militära trupptransporter....	17
herr Eriksson i Bäckmora ang. fridlysningen av björn.....	17
herr Josefsson ang. marknadsbetingelserna för linodlingen.....	17
herr Wennerfors ang. undervisningssituationen på grundskolans högstadium.....	17
herr Hector ang. ytterligare anslag till humanitär hjälp åt befolk- ningen i Vietnam.....	17
herr Karlsson i Huddinge ang. krediter för genomförande av bo- stadsbyggnadsprogrammet för storstockholmsområdet.....	17

	Sid.
Meddelande om enkla frågor av:	
herr Källstad ang. bristen på läroböcker och undervisningsmateriel i fackskolan.....	18
herr Eliasson i Sundborn ang. låginkomstgruppernas problem.....	18

Tisdagen den 19 oktober

Interpellationer av:	
herr Hamrin i Kalmar ang. statsbidragen till daghem och andra in- stitutioner för barntillsyn, m. m.....	19
herr Ringaby ang. årets folk- och bostadsräkning.....	21

Onsdagen den 20 oktober

Interpellationer av:	
herr Börjesson i Falköping ang. jordbrukets kreditförsörjning.....	22
herr Jönsson i Ingemarsgården ang. beskattningen av bingovinster	24

Måndagen den 18 oktober

Kl. 14.00

§ 1

Hälsningsanförande samt meddelande ang. sammanträdestider

Herr TALMANNEN yttrade:

Jag hälsar kammarens ärade ledamöter välkomna till årets höstsession, som härmed förklaras öppnad.

Till kammarens ledamöter har utdelats en preliminär plan för sammanträden under höstsessionen. Därav framgår bl. a. att den första frågestunden äger rum tisdagen den 26 oktober med början kl. 15.30. Höstens »remissdebatt» kommer att hållas tisdagen den 2 november kl. 10.30 med eventuell fortsättning påföljande dag, onsdagen den 3 november kl. 10.00. En frågestund anordnas i början av plenum den 3 november, som blir sessionens första arbetsplenum. Under återstoden av höstsessionen hålles frågestunder varje tisdag kl. 15.30; tisdagen den 14 december börjar plenum dock kl. 10.30. Sessionens sista arbetsplenum har utsatts till onsdagen den 15 december kl. 10.00. Om så erfordras på grund av skiljaktiga beslut sammanträder kamrarna även torsdagen den 16 december kl. 10.00.

Före oktober månads utgång kommer kammarens ledamöter att tillställas sedvanliga tidsplaner för behandlingen i kamrarna av utskottsutlåtanden.

Den av talnanskonferensen tillsatta organisationsutredningen, som överväger frågor rörande riksdagens arbetsformer och förvaltnings- och personalorganisation, har sammanträtt under uppehållet mellan sessionerna, och ytterligare ett antal sammanträden skall äga rum under de närmaste 14 dagarna. Arbetet bedrivs med sikte

på att utredningen skall kunna lägga fram åtminstone ett delförslag under hösten.

Till kammarens ledamöter har utdelats en av riksgäldsfullmäktige på uppdrag av riksdagen utgiven broschyr om riksdagens arbete. En sammanfattning på engelska av denna broschyr föreligger, och sammanfattningar på tyska och franska beräknas bli färdigställda under loppet av denna vecka.

§ 2

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 7 oktober 1965.

Till justitiedepartementet har den 4 oktober 1965 från länsstyrelsen i Stockholms län inkommit fullmakt för byggnadsarbetaren Allan Åkerlind, Knutby, vilken vid ny röstsammanräkning den 1 oktober 1965 blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens andra kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot densamma icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

K. G. Grönhagen

Vid detta protokoll var fogad den däri omförmälda fullmakten för byggnadsarbetaren Allan Åkerlind att inträda såsom ledamot av kammaren för tiden till den 1 januari 1969 efter herr Stiernstedt.

Herr talmannen meddelade, att herr Åkerlind intagit sin plats i kammaren.

§ 3

Upplästes följande till kammaren inkomna skrivelse:

Till Riksdagens andra kammare

Härmed får jag anhålla att med kammarens tillstånd få avgå från uppdraget som ledamot av kammaren, då jag tillträtt befattningen som svenskt sändebud i New Delhi, Colombo och Kathmandu, vilket icke lämpligen kan förenas med riksdagsmannauppdrag.

New Delhi den 15 oktober 1965

Gunnar Heckscher

Denna avsägelse blev av kammaren godkänd.

§ 4

Föredrogs en från herr Gösta Renlund, som den 20 maj 1964 valdes till ordförande i fullmäktige i riksgäldskontoret för valperioden 1964—1967, inkommen skrivelse med anhållan om entledigande från nämnda uppdrag.

Kammaren biföll denna anhållan att gälla från och med den dag då ny ordförande blivit utsedd och beslöt att i anledning därav val av ordförande i fullmäktige i riksgäldskontoret efter herr Renlund skulle i föreskriven ordning anställas.

§ 5

Föredrogs en från herr Hans Gustafsson, som den 13 maj 1965 valdes till fullmäktig i riksbanken för återstående delen av valperioden 1963—1966, inkommen skrivelse med anhållan om entledigande från nämnda uppdrag.

Kammaren biföll denna anhållan och beslöt att i anledning därav val av en fullmäktig i riksbanken efter herr Gus-

tafsson skulle i föreskriven ordning anställas.

§ 6

Herr talmannen meddelade, att herr Anderson i Sundsvall enligt till kammaren inkommet läkarintyg vore sjukskriven under tiden den 18 innevarande oktober—den 5 nästkommande november.

Herr Anderson i Sundsvall beviljades ledighet från riksdagsgöromålen under angivna tid.

§ 7

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad, som sedan den tjugonde generalförsamlingens början varit medlem av den svenska delegationen i FN, anhåller härmed om kammarens tillstånd att även efter höstrikisdagens öppnande fram till ungefär mitten av november bli befriad från fullgörandet av riksdagsuppdraget.

New York den 10 oktober 1965

Einar Rimmerfors

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad anhåller vördsamt om ledighet från riksdagsarbetet fr. o. m. den 18 oktober tills vidare för deltagande i Förenta Nationernas tjugonde generalförsamling.

S. G. W. Wahlund

Till Riksdagens andra kammare

För att genomgå författningsenlig militärutbildning anhåller jag om ledighet från riksdagsarbetet under tiden 18 okt.—20 november.

Södra Vi den 15 okt. 1965

Eric Krönmark

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad anhåller om ledighet från riksdagens arbete måndagen den 18 oktober för beivrande av en konfe-

Interpellation ang. den statliga företagsamheten i Norrbotten

rens, anordnad av föreningen Allmän Hälsovård.

Malmö den 14 oktober 1965

Eric Svenning

Till Riksdagens andra kammare

För att fullgöra uppdraget som dele-
gat vid Förenta Nationernas tjugonde
session får jag härmed anhålla om le-
dighet från riksdagsuppdraget under ti-
den 20 okt. 1965 till den 15 dec. 1965.

Svalöv den 18 okt. 1965

Eric Nilsson

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad anhåller vördsamt om
ledighet från riksdagsarbetet fr. o. m.
den 18 oktober tills vidare för delta-
gande i Förenta Nationernas tjugonde
generalförsamling.

Ingemund Bengtsson

Kammaren biföll dessa ansökningar.

§ 8

Interpellation ang. den statliga företags- samheten i Norrbotten

Ordet lämnades på begäran till

Herr SVANBERG (s), som yttrade:

Herr talman! Som bekant är arbets-
lösheten i övre Norrland och särskilt i
Norrbotten synnerligen besvärande,
samtidigt som landet i övrigt har en
kraftig högkonjunktur med brist på ar-
betskraft. Senaste vintern var antalet an-
mälda arbetslösa i Norrbotten ca 10 000,
vartill får läggas minst lika många kvin-
nor, som icke anmält sig arbetslösa, enär
de vet att någon sysselsättning på hem-
orten eller i länet icke står att få. Denna
kraftiga arbetslöshet bör ses mot bak-
grunden av att 6 000 personer, mest ung-
domar, flyttade ut ur länet under förra
året.

Den av riksdagen beslutade aktiva lo-
kaliseringspolitiken har nu varit i kraft
sedan några månader. Genom lokalise-
ringspolitiken och genom det av arbets-
marknadsstyrelsen under de senaste
åren bedrivna industrihusbyggandet har

viss nyetablering av småindustri skett i
länet, vilket är mycket glädjande, även
om insatserna hittills måste betecknas
som små, sedda mot de enorma behoven.
Det har även signalerats att ett par stor-
industrier i Mellansverige med hjälp av
konjunkturfondsmedel skall etablera fi-
lialer i Luleå och Piteå. Dessa filialer
kommer att ge sysselsättning åt något
hundratal man, och även om det dröjer
innan dessa företag kommer i gång med
produktionen och även om den syssel-
sättning de ger endast kan betraktas som
en blygsam början, är de dock av stor
betydelse och hälsas med stor tillfreds-
ställelse i länet.

När det gäller utvecklingen av Norr-
bottens näringsliv och tillskapandet av
ytterligare sysselsättningsmöjligheter
bör man ha anledning förvänta, att de
redan befintliga industriföretagens ut-
veckling och tillväxt skall skapa nya
sysselsättningsmöjligheter av betydande
storlek. Om de befintliga företagen även
upptog nya tillverkningar och gick läng-
re i sin förädling av råvaran, skulle det-
ta säkerligen innebära en kraftig ökning
av sysselsättningen.

De flesta av de stora industrierna i
Norrbotten är statsägda. Så är fallet med
LKAB, NJA och ASSI. Dessa stora bas-
industrier har varit och är av utomord-
entlig betydelse för hela länets närings-
liv, och deras tillkomst kan betecknas
som lokaliseringsinsatser av avgörande
betydelse. Under de senaste åren, då
lokaliserings- och nyetableringsfrågor
diskuterats ingående, har dessa företag
dock knappast medverkat till någon ök-
ning av sysselsättningen i länet. Malm-
bolaget LKAB har på ett utomordentligt
sätt ökat sin produktion och rationali-
serat malmhanteringen, en process som
enligt uppgift fortsätter nästa år med
stora investeringar i Kiruna, men sam-
tidigt har antalet anställda inom bola-
get under de tre senaste åren minskat
med 573 personer. Statens skogsindu-
strier, ASSI, tog sitt nya pappersbruk i
Piteå i drift för ett par år sedan, men

Interpellation ang. den statliga företagsamheten i Norrbotten

trots detta har bolaget under de tre senaste åren minskat sitt personalbehov med 89 personer. Till detta måste läggas, att bolaget varslat om nedläggning av Båtskärsnäs sågverk inom de närmaste åren, vilket gör att ytterligare ca 150 personer friställes. Norrbottens Järnverk, NJA, kämpar med stora ekonomiska svårigheter men har dock ökat sitt personalbehov med 323 personer under tre senaste åren. Domänverket har liksom det privata skogsbruket i länet friställt stora skaror av arbetare under de senaste åren. Under de tre senaste åren har domänverket minskat antalet anställda med 587 personer, och under tiden 1960—1965 uppgår personalminskningen vid domänverket i Norrbotten till 1 807 personer. Totalt har de tre statliga industrierna i Norrbotten jämte domänverket minskat sitt personalbehov med 926 personer enbart de tre senaste åren.

Självklart finns det ingen anledning att anmärka på att de statliga företagen liksom de privata genom rationaliseringar och effektiviseringar förbättrar sin lönsamhet och konkurrenskraft. Vad man däremot kan beklaga är att de omfattande bortrationaliseringarna av arbetskraft inom vissa produktionsområden icke motsvaras av en ökning av personalbehovet inom andra produktionsområden. I Syd- och Mellansverige sker detta, och det förklarar det goda sysselsättningsläget där, men i Norrbotten är utbyggnaden av industrien alltför långsam. När det gäller de statliga företagen i Norrbotten liksom statens skogsbruk anser sig Norrbottens befolkning, som med glädje hälsat de tidigare statliga industriengagemangen i länet, ha anledning förvänta att de statliga företagen i den arbetslöshetssituation som nu råder gör sitt yttersta för att utvidga sin produktion och öka sysselsättningen. Startandet även av helt nya statliga företag för att bereda sysselsättning åt den arbetskraft som friställs borde kunna övervägas snarast. Möjligheterna för

en utvidgad produktion och upptagandet av följdutverkningar bör ligga väl till för de statliga företagen i Norrbotten. Alldeles särskilt gäller detta NJA, men även ASSI bör kunna bredda sin produktion. Att helt nya tillverkningar upptas av de redan befintliga statföretagen i Norrbotten eller av nya statliga industrier ter sig för norrbottningarna som självklara krav.

Planerings- och utredningsverksamheten när det gäller de statliga företagen sköts väl förutom av företagen själva av handelsdepartementets industribyrå. Någon redovisning rörande utbyggnads- och nyinvesteringsplaner har icke skett i lokaliseringssammanhang de senaste åren. LKAB har i sommar signalerat stora utbyggnader i Kiruna, och ASSI har nyligen redovisat en utbyggnad eller rättare ombyggnad både vid Karlsborgs bruk och vid Lövhölen i Piteå, men dessa om- och tillbyggnader är av den karaktären, att de knappast bidrar till en ökad sysselsättning, snarare motsatsen. Det är därför av stort intresse i Norrbotten att få veta huruvida några planer föreligger för en avsevärd utökning av den statliga verksamheten i länet för att skapa ökad sysselsättning.

Med hänvisning till vad som anförts ovan hemställer jag därför om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få ställa följande frågor:

1) Anser statsrådet att de statsägda företagen i Norrbotten aktivt bör engageras för att snarast öka sysselsättningen i länet antingen genom utbyggnad av den nuvarande produktionen eller upptagande av nya tillverkningar och bör eventuellt helt nya statliga företag kunna tillskapas?

2) Vill statsrådet ge riksdagen en redogörelse för huruvida väsentliga utbyggnader av den statliga företagsamheten i Norrbotten är att vänta och i så fall hur långt utredningar och projektering fortskridit, så långt detta kan

Interpellation ang. militära trupptransporter

ske utan praktiska och konkurrenshämmande risker för vederbörande företag?

3) Anser statsrådet den nuvarande organisationen av statens industriföretag och deras samarbetsmöjligheter vara ändamålsenliga eller skulle större smidighet och effektivitet särskilt när det gäller nyinvesteringar kunna vinnas genom ändrad organisation och bättre samordning?

Denna anhållan bordlades.

§ 9**Interpellation ang. militära trupptransporter**

Ordet lämnades på begäran till

Herr PERSSON i Heden (cp), som yttrade:

Herr talman! Vid ett flertal tillfällen har från försvaret rapporterats förhållanden, som upprört inte endast dem som varit direkt berörda utan också den stora allmänheten. I många fall har den allmänna reaktionen varit sådan, att man satt i tvivelsmål de ansvarigas förmåga att upprätthålla den ordning och säkerhet för individen som måste krävas. I samband med årets repetitionsövningar har enligt vad som framgått i pressen flera anmärkningsvärda missförhållanden förekommit, vilka inte endast kränkt den personliga säkerheten för den deltagande personalen utan också varit till uppenbar fara för andra, t. ex. i fråga om trafiksäkerheten.

Det har sålunda framkommit, att färre på militära biltransporter fått sitta vid ratten långt utöver den tid, som är tillåten enligt vägtrafikförordningen. Enligt omdömesgilla vittnen har förarna i sitt utmattade tillstånd varit en fara för den allmänna trafiksäkerheten.

Det har vidare framgått, att järnvägs-transporter av soldater från repetitions-

övningar genomförts på ett sätt, som kränkt individens såväl säkerhet som integritet. Det har förekommit, att soldater formligen varit inlåsta i bristfälliga godsfinckor till ett antal, som väsentligt överstigit det medgivna maximumantalet, och under förhållanden, som måste sägas innebära uraktlåtande av såväl säkerhets- som sanitetskrav. Bl. a. synes det ha brutit allvarligt i fråga om beredskapen mot eldfaran. Vidare lär det ha förekommit, att latrinburk varit placerad mycket nära manskapets utspisningsplats.

Missförhållanden som de antydda har givetvis en allvarlig negativ inverkan på den allmänna försvarsviljan och på förståelsen för försvaret. Det torde inte gärna kunna sägas, att förhållandena kan vara motiverade med att soldaterna måste lära sig uthärda svåra strapatser och miljöer. Även under krigsförhållanden måste, såvitt jag kan förstå, händelser av den typ, som här refererats, betecknas som uttryck för brist i organisationsförmåga.

Med anledning av vad jag här anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet ställa följande frågor:

Har herr statsrådet uppmärksammat de missförhållanden, som kännetecknat vissa trupptransporter i samband med årets repetitionsövningar?

Är herr statsrådet villig vidtaga sådana åtgärder, att vid trupptransporter såväl militära som civila vägfaran- des trafiksäkerhet iakttages på ett mera tillfredsställande sätt?

Är herr statsrådet villig vidtaga åtgärder i syfte att garantera att trupptransporter genomföres under förhållanden, som tillfredsställer skäligen sanitetskrav och så långt möjligt tryggar individens säkerhet?

Denna anhållan bordlades.

Interpellation ang. linjevalet inom grundskolan**§ 10****Interpellation ang. jordbruksproduktionens omfattning**

Ordet lämnades på begäran till

Herr ELMWALL (cp), som yttrade:

Herr talman! En huvudfråga vid fastställandet av jordbrukspolitikerna är i vilken utsträckning vårt land skall vara självförsörjande i fråga om jordbruksprodukter. Det är av stor vikt såväl ur beredskapssynpunkt som med tanke på den globala försörjningsbalansen att självförsörjningsgraden är tillräckligt hög. För närvarande torde något mer än 95 procent av livsmedelskonsumtionen tillgodoseas genom inhemsk produktion. Enligt min mening bör denna siffra vara utgångspunkten också för de nu aktuella övervägandena beträffande jordbrukspolitikerna.

Såsom framgått bl. a. i pressen har i mer eller mindre officiella sammanhang förordats en avsevärt lägre målsättning vad avser självförsörjningsgraden. Det har talats om en reducering av den svenska jordbruksproduktionen med närmare 20 procent. En minskning av denna storleksordning skulle enligt min mening få till följd att vårt land i ett avspärrningsläge kan komma i svåra situationer. Strävandena att hålla en betryggande livsmedelsberedskap måste ses som ett led i vår försvarspolitik, och då måste riktigheten i en nedskärning av produktionen av antydd storleksordning starkt ifrågasättas.

Omfattningen av vår livsmedelsframställning kan emellertid inte enbart bedömas utifrån nationella utgångspunkter. Internationellt sett råder stor brist på livsmedel. En stor del av jordens befolkning svälter och det förhållandet att befolkningsökningen är större än ökningen av livsmedelsproduktionen är ägnat att inge stora betänkligheter. Frågan är om vi i vårt land ur moraliska och humanitära synvinklar har rätt att reducera vår jordbruksproduktion i den

utsträckning, som man på vissa håll uppenbarligen eftersträvar.

Med anledning av det här anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få ställa följande frågor:

Anser statsrådet att en med cirka 20 procent nedskuren jordbruksproduktion kan ge betryggande beredskap?

Anser statsrådet att det ur principiell synpunkt är riktigt att åtgärder vidtages i syfte att väsentligt nedbringa den svenska livsmedelsproduktionen i ett läge då det internationella livsmedelsbehovet inte kan täckas?

Denna anhållan bordlades.

§ 11**Interpellation ang. linjevalet inom grundskolan**

Ordet lämnades på begäran till

Herr LARSSON i Hedenäset (cp), som yttrade:

Herr talman! Då beslutet om grundskolans genomförande fattades, förutsettes det att den nya skolan skulle bli en levande skola i ett samhälle som skulle utvecklas i allt snabbare takt.

Organisatoriskt innebar grundskolebeslutet ett införande av en i stort sett sammanhållen 9-årig obligatorisk skola. Dock skulle i 7:e och 8:e årskurserna erbjudas en viss möjlighet till gruppindelning, syftande mot en linjedelning i årskurs 9. Bakom detta förslag från 1957 års skolberedning och bakom 1962 års riksdagsbeslut i frågan låg en sammanjämkning av olika bedömningar. Självklart bör de som haft förmånen att delta i utformandet av dessa beslut inte lämna de träffade uppgörelserna. En vakthållning kring de bärande principerna i 1962 års riksdagsbeslut får emellertid inte medföra att man underlåter att, utifrån de erfarenheter som vunnits, diskutera den vidare utvecklingen av grundskolan.

Interpellation ang. avveckling av dyrortsgraderingen av de statsanställdas löner

Erfarenheterna från den pågående verksamheten i grundskolan visar att erbjudandet av olika valmöjligheter på högstadiet inte uppskattats eller utnyttjats i den utsträckning som åtskilliga bedömare väntat sig. Utvecklingen har i stället givit oss en skola med ett högstadium långt mera sammanhållet än vad som förutsattes.

Ett linjeval som ger till resultat 80—90 % av årskullen på teoretiskt inriktade linjer är redan en realitet på åtskilliga håll. Detta har lett till att det från vissa håll har framförts yrkanden om ett helt sammanhållet högstadium. Även om det inte är lämpligt att med en gång eliminera möjligheterna till linjeval torde det vara nödvändigt att vid den fortsatta utbyggnaden av grundskolan mycket sorgfälligt beakta de gjorda erfarenheterna och de framförda förslagen.

För lokaliseringen av högstudier och för bedömningen av vilket elevunderlag som erfordras för funktionella sådana är frågan om variationerna i linjeval av den största betydelse. Medan det tidigare ansetts nödvändigt med minst treparallelliga högstudier, och önskvärt med det dubbla eller ännu mera, är det uppenbart att en utveckling mot mera ensartade linjeval och i högre grad sammanhållna klasser leder till att elevunderlagets omfattning inte blir av samma avgörande betydelse. Detta är samtidigt en fråga av den största betydelse för grundskolans organisatoriska genomförande. Den har väsentlig betydelse vid utbyggnaden av grundskolan på de håll i landet där avstånden är betydande. Avståndet mellan hem och skola bör ju i flera meningar göras så litet som möjligt. Likaså måste det vara av betydelse för skolans inre utvecklingsarbete att det ges en inriktning som svarar mot skolans aktuella behov.

Utvecklingstrenden mot mera ensartade linjeval förmärktes redan under försöksverksamheten med enhetsskolan och har ytterligare markerats de senaste

åren. Det är nödvändigt att ej blott notera denna utveckling utan även att acceptera den och dra lärdom av den. Erfarenheterna talar väl närmast för en koncentration av de mera praktiskt orienterade linjerna till ett fåtal sådana, vari inrymms en gedigen undervisning i de grundläggande färdighetsämnena. Alternativet härtill torde vara sammanhållna klasser hela grundskolan igenom. I båda alternativen förlorar elevunderlagets storlek sin dominerande betydelse för upprätthållande av funktionella högstudier. De vunna erfarenheterna synes vara så pass entydiga och av en sådan betydelse, att en närmare analys nu är påkallad. De torde också kunna ligga till grund för ett uttalande av ecklesiastikministern om hur han ser på dessa problem. Detta skulle inte minst för landets skolfolk vara av ett utomordentligt stort värde.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få ställa följande fråga:

Har statsrådet observerat den inom grundskolan pågående utvecklingen mot alltmera ensartade linjeval och vilka åtgärder har statsrådet i så fall för avsikt att i anledning härav vidtaga?

Denna anhållan bordlades.

§ 12

Interpellation ang. avveckling av dyrortsgraderingen av de statsanställdas löner

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAVSSON i Alvesta (cp), som yttrade:

Herr talman! I den statliga lönesättningen ingår fortfarande en dyrortsgradering av lönerna. Detta är en kvarleva från ett system som vi sedan flera år har varit i färd med att avveckla. Sålunda togs graderingen av ortsavdragen bort i samband med skattereformen

Interpellation ang. kollektiva sanktioner mot Sydafrika

1961. Steg har också tagits på vägen mot en definitiv avveckling av lönegrupperingen genom borttagande av dyrortsgrupp 1 och dyrortsgrupp 2.

Det system som nu finns kännetecknas av en viss godtycklighet. De högre chefslönerna har ingen dyrortsgradering, medan de som har löner på A-planen, d. v. s. låg- och medelinkomsttagarna, får finna sig i att få olika lön beroende på var de har sin sysselsättning. Principerna för beräkningen av den skillnad i levnadskostnaderna som skall utgöra grunden för den nuvarande graderingen torde kunna ifrågasättas. Levnadsmönster och konsumtionsvanor företer stora olikheter mellan en mindre ort och Stockholm.

Den kvarvarande dyrortsgraderingen av de statsanställdas löner torde vara dömd att försvinna. Den tidigare partiella avvecklingen av dyrortsgraderingen har skett genom förhandlingsöverenskommelser och genom riksdagsbeslut. När frågan behandlades under årets vårriksdag betonades från statsutskottets sida, att frågan om lönegrupperingen ingår som ett led i löneplanens utformning och sålunda är en förhandlingsfråga. I detta instämde riksdagens majoritet.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för civildepartementet få ställa följande fråga:

Har statsrådet för avsikt att i samband med de stundande avtalsförhandlingarna aktualisera frågan om avveckling av dyrortsgraderingen av de statsanställdas löner?

Denna anhållan bordlades.

§ 13

Interpellation ang. kollektiva sanktioner mot Sydafrika

Ordet lämnades på begäran till

Herr HERMANSSON (k), som yttrade:
Herr talman! Den brutala rasåtskill-

nadspolitiken i Sydafrika är allttjämt ett öppet sår i världen. Förhållandena har undan för undan försämrats och motsättningarna tillspetsats. I en nyligen på svenska språket utkommen bok av de framstående sydafrikakännarna Colin och Margaret Legum sammanfattas det aktuella läget på följande sätt:

»De krafter som är engagerade i kampen kan inte på egen hand komma ur det nuvarande dödläget. Båda sidor är alltför starka för att kunna besegras och ingendera kommer frivilligt att kapitulera inför den andra. De vita ledarna är fångar hos en skräckslagen och trångsynt väljarkår, som fruktar för sin egen säkerhet och sina egna privilegier. Det är oundvikligt att båda sidor i allt större utsträckning kommer att tillgripa våld och det oundvikliga resultatet av våldsaktioner i större skala är ett raskrig. De känslostormar som denna kraftmätning framkallat har redan lett till att frågan internationaliserats. Detta har skett både i Förenta Nationerna och genom aktiv intervention utifrån, framför allt från det övriga Afrika. Genom den situation som uppkommit har inte bara Sydafrika råkat i ett utomordentligt farligt läge utan själva världsfreden kommit att hotas.»

Colin och Margaret Legum anser en kollektiv aktion mot Sydafrika under Förenta Nationernas ledning vara kanske det enda sättet att undvika en katastrof. Även i den svenska debatten, exempelvis vid behandlingen i riksdagen av tidigare motioner och interpellationer i sydafrikafrågan, har framhållits att kollektiva sanktioner är det mest effektiva medlet för att bryta det på rasprincipen grundade tyranniet. Även om vissa framsteg gjorts när det gäller att i Förenta Nationernas regi få till stånd kollektiva åtgärder är dessa ännu av otillräcklig omfattning. Nya initiativ är nödvändiga, och det borde vara angeläget att Sverige och övriga skandinaviska länder, som redan spelat en viktig roll i sydafrikafrågan, ställer sig såsom

Interpellation ang. föreningen av sjön Vättern

initiativtagare. Målsättningen måste vara att få till stånd ett snabbt verkande och effektivt sanktionsprogram.

Oavsett resultatet av eventuella nya initiativ borde det vara angeläget för vårt land att efterkomma den uppmaning, som redan riktats till medlemsstaterna av Förenta Nationernas generalförsamling att avbryta de diplomatiska och kommersiella förbindelserna med Sydafrika. Denna åtgärd skulle ge uttryck för den starka indignationen mot rasåtskillnadspolitiken och kunna leda till efterföljd. En statlig handelsbojkott framstår som desto mera nödvändig som Sveriges handel med Sydafrika under första halvåret 1965 kraftigt ökat. Enligt uppgifter i tidningen Aftonbladet den 11 september 1965 har den svenska importen från Sydafrika ökat med över 35 procent och den svenska exporten till Sydafrika med 20 procent (jämfört med första halvåret 1964). Konsumentbojkotten av vissa konsumtionsvaror, som är lätta att identifiera, har varit relativt framgångsrik. Minskningen av denna del av handeln med Sydafrika har emellertid mer än väl uppvägs av näringslivets inköp från respektive försäljning till sydafrikanska företag. I den offentliga opinionen framställda vädjanden till svenska företag att avveckla sin handel med och sina företag i Sydafrika har icke lett till något resultat. Under sådana omständigheter synes en statlig handelsbojkott vara den enda framkomliga vägen.

Oavsett bedömningen av en svensk handelsbojkott mot Sydafrika borde det vara självklart, att de offentliga myndigheterna i vårt land icke gör inköp av sydafrikanska varor. Det har emellertid framkommit att militära myndigheter icke följt denna regel utan tilldelat värnpliktiga sydafrikansk frukt. Det statsägda Nya systemaktiebolaget tillhandahåller alltjämt sydafrikanska vin- och spritsorter i sina butiker, och importen från Sydafrika av dessa varor har ökat under det senaste halvåret.

Under hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till hans excellens ministern för utrikes ärendena få framställa följande frågor:

1. Avser regeringen att under innevarande session med Förenta Nationernas generalförsamling ta initiativ för att få till stånd ett snabbt verkande och effektivt sanktionsprogram mot Sydafrika?

2. Avser regeringen att efterkomma uppmaningen från Förenta Nationernas generalförsamling att avbryta de diplomatiska och kommersiella förbindelserna med Sydafrika?

3. Avser regeringen att vidta åtgärder för att statliga myndigheter och företag skall avbryta sina inköp från Sydafrika?

Denna anhållan bordlades.

§ 14

Interpellation ang. föreningen av sjön Vättern

Ordet lämnades på begäran till

Herr LOTHIGIUS (h), som yttrade:

Herr talman! I sjön Vättern, landets näst största samlade vattendrag, har vi en tillgång i europeiska mått mätt som kan betraktas som enastående. Det är en sjö, som skönhetsmässigt har få motsvarigheter i världen och som genom sin speciella karaktär tjusar alla dem som kommer i kontakt med densamma. Geologiskt är den en gravsänka, som därigenom erhållit ett djup som är större än andra insjöars. Den betraktas som en källsjö, då tillflödena av ytvatten är få och huvuddelen av vattentillförseln sker genom källflöden. Biologiskt är den värdefull därför att vi har fiskarter, främst vätternrödingen, som i allmänhet blir större än annorstädes, och inplanterade laxarter som snabbt växer till icke obetydlig vikt, ett speciellt och värdefullt tillskott till vårt folkhushåll.

Detta torde dock icke vara det väsentliga. I hela Europa och också i vårt

Interpellation ang. låginkomstgruppernas problem

land i de mera befolkningstäta delarna sinar tillgångarna på friskt och rent dricksvatten. Även grundvattnet håller på att infekteras och blir allt svårare att nå och utnyttja.

Omkring 165 000 människor beräknas i dag vara beroende av vattenförsörjning från Vättern. Man räknar med att framdeles kanske mer än 700 000 måste få sitt dricksvatten från denna sjö. Den arbetsgrupp som nu sysslar med denna landets största dricksvattenreservoar visar upp skrämmande siffror för den tilltagande föroreningen av Vättern. I dag slukar detta vatten ca 57 milj. m³ avloppsvatten. Tillförseln härav beräknas öka med det dubbla på en 10-årsperiod.

Att taga vara på de tillgångar som denna sjö kan lämna hela vårt folkshus-håll är en hela landets angelägenhet.

Mot denna bakgrund och med stöd av ovanstående hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande frågor:

1. Har herr statsrådet uppmärksammat den starkt ökande föroreningen av sjön Vättern?

2. Är herr statsrådet beredd att ge kammaren en utförlig redovisning för de åtgärder som erfordras för att dels hindra en fortsatt förstörelse av vätternvattnet, dels vidtaga sådana åtgärder som kan erfordras för att återställa det samma i sådant skick att det framdeles kan fylla de krav som erfordras för att det skall tjäna det ändamål man avser med Vättern som dricksvattensreservoar för stora delar av vårt land?

Denna anhållan bordlades.

§ 15

Interpellation ang. låginkomstgruppernas problem

Ordet lämnades på begäran till

Herr OHLIN (fp), som yttrade:

Herr talman! De ogynnsamma förhål-

landen under vilka låginkomstgrupperna lever har kommit alltmer i centrum för det allmänna intresset. Det är värdefullt. Frågan berör ett stort antal människor. Det är angeläget att frågan tas upp till allvarlig behandling.

I första hand har debatten hittills handlat om industriens låglönegrupper. Det vore värdefullt om debatten inte på detta sätt begränsades utan vidgades till att omfatta även andra låginkomstgrupper. Jag tänker exempelvis på att det finns många kvinnor i serviceyrkena, som har väsentligt lägre inkomster än industriens låglönegrupper. Många både män och kvinnor i litet äldre årsklasser men före folkpensionsåldern har otillräcklig utbildning och svårighet att finna ett arbete de orkar med. Det finns också ett antal småföretagare och småbrukare som utan egen förskyllan ser sina inkomster sjunka medan dessa stiger på andra medborgarhåll. Vi får inte heller glömma hemmadöttrarna och andra ensamstående personer. De handikappade är en särskilt allvarligt ställd grupp.

Låginkomstfrågan måste angripas på bred front. I motioner bl. a. från folkpartiet begärdes under våren, att en utredning skulle tillsättas för att kartlägga och belysa de problem som har att göra med de befolkningsgrupper, som har särskilt låga inkomster. Motionerna mötte ett positivt gensvar från arbetsmarknadens organisationer under remissbehandlingen. Riksdagen begärde i anledning av motionerna att regeringen skulle företaga en undersökning av nyssnämnt slag.

Ifrågavarande undersökning har emellertid ännu inte påbörjats. Det måste anses som anmärkningsvärt, eftersom riksdagens syfte med undersökningen, vilket framgår av allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 17, var att snabbt få underlag för positiva åtgärder. Undersökningen bör således komma till stånd utan dröjsmål.

När låginkomstfrågan diskuteras, trä-

Interpellation ang. beskattningen av svenska forskare i USA

der vissa allmänna spörsmål i förgrunden. För det första är det angeläget att en politik föres, som syftar till att maximera nationalinkomsten, så att medborgarna får en större kaka att dela. Det är en illusion att tro, att man genom en fortskridande ekonomisk nivellering med hjälp av en konfiskatorisk skattepolitik skulle nå det för låginkomstgruppen bästa resultatet. En sådan politik skulle försvaga en del av de produktivitetstegrande krafterna och därigenom bl. a. ge minskat utrymme för reformer. Det gäller att uppmuntra medborgarna till utbildning, ansvar och initiativ. Dessa faktorer blir alltmer väsentliga ju mer den tekniska utvecklingen fortskrider. Utan att till fullo utnyttja de ekonomiska stimulanserna kan man inte leda utvecklingen vidare, så att resurser skapas för en lösning av bl. a. låginkomstgruppernas problem.

För det andra gäller det att undersöka vilka möjligheter som finns att göra lönepolitiken effektiv utan en fortskridande inflation. En stor del av låginkomsttagarna drabbas hårt av inflationen, bl. a. därför att de inte har möjligheter att genom löneglidning kompensera sig för denna. Inflationen drabbar också låginkomsttagare som lever på sparade inkomster. Detta sparkapital är oftast inte värdesäkert, vilket däremot är fallet med det realkapital som människor med bättre inkomster kan förfoga över. Man borde inte från regeringens sida ta så lätt på inflationens skadeverkningar. Åtgärder som begränsar inflationen är möjliga också under full samsättning och skulle omedelbart komma låginkomstgrupperna till godo.

Med hänvisning till den anförda motiveringen får jag anhålla om kammarens tillstånd att till statsministern ställa följande fråga:

Vill statsministern medverka till ett omedelbart påbörjande av den i riksdagens skrivelse nr 176 i år begärda undersökningen med syfte att kartlägga och belysa låginkomstgruppernas pro-

blem och möjligheterna att främja en förbättring av deras levnadsförhållanden?

Denna anhållan bordlades.

§ 16

Interpellation ang. beskattningen av svenska forskare i USA

Ordet lämnades på begäran till

Fru NETTELBRANDT (fp), som yttrade:

Herr talman! Dubbelbeskattningsavtalet med USA från år 1939 förseddes år 1963 med ett tilläggsavtal, vilket efter proposition godkändes av riksdagen i fjol. Tilläggsavtalet innehåller en ny lydelse av artikel XII i det ursprungliga avtalet. Artikelens nu gällande lydelse innebär bl. a. att svenskar, som under högst två år bedriver undervisning eller forskning i USA på inbjudan av en amerikansk undervisningsanstalt, icke längre såsom tidigare beskattas i USA för inkomst av denna forskning eller undervisning utan i stället beskattas i Sverige. Detta förutsätter att vederbörande inte utnyttjar undervisnings eller forskningens resultat i vinstsyfte. De nya bestämmelserna tillämpas fr. o. m. beskattningsåret 1963.

När det nya avtalet presenterades för riksdagen i proposition nr 22 till 1964 års riksdag, hävdade man från regeringens sida att de regler som infördes beträffande beskattning av forsknings- och undervisningsarvoden skulle vara ägnade att underlätta de kulturella förbindelserna mellan Sverige och USA. Det förefaller emellertid som om de nya bestämmelserna blivit till nackdel för de svenska forskare som befinner sig i USA och till motsvarande fördel för amerikanska forskare i Sverige. För de svenska forskarna innebär de ändrade bestämmelserna, att de slipper betala federal inkomstskatt i USA — amerikansk

kommunalskatt omfattas inte av avtalet — men att de i stället får betala såväl statlig som kommunal inkomstskatt i Sverige. För flertalet svenska forskare, som bedriver studier i USA, torde dessa regler innebära en avsevärd skatteskärpning i jämförelse med tidigare förhållanden.

De nya bestämmelserna skulle möjligen kunna kringgås genom att svenska forskare i samband med utresan tar ut immigratvisum till USA. Risken för detta har påtalats från forskarhåll. Det vore givetvis en för Sverige mycket olycklig lösning. Även bortsett från denna möjlighet är det nödvändigt att finna en för svensk forskning tillfredsställande lösning av skatteproblemet.

Vid beskattningen av svenska forskares inkomster vid amerikanska undervisningsanstalter måste man ta hänsyn till att dessa inkomster avpassats efter de amerikanska levnadskostnaderna. Dessutom måste iakttas, att en svensk som befinner sig i USA har större levnadskostnader än en amerikan i motsvarande ställning på grund av att han är ny i landet. En utväg att motverka den genom dubbelbeskattningsavtalet med USA inträffade skatteskärpningen vore att medge generösa avdrag för fördyrade levnadskostnader i samband med USA-resan. Det borde övervägas att utfärda allmänna riktlinjer för taxeringsmyndigheterna rörande sådana avdrag.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet ställa följande fråga:

Delar statsrådet uppfattningen att svenska forskare i USA har fått ett försämrat läge i skattehänseende genom den nya lydelsen av artikel XII i dubbelbeskattningsavtalet med USA och vill statsrådet i så fall medverka till åtgärder som förhindrar för svensk forskning negativa följder av detta förhållande?

Denna anhållan bordlades.

§ 17

Interpellation ang. informationen till svenska ambassader via radio och press

Ordet lämnades på begäran till

Herr LUNDBERG (s), som yttrade:

Herr talman! Den som besökt några av våra ambassader och tagit del av personalens möjligheter att få snabba och riktiga informationer från Sverige frapperas av hur bristfälliga dessa möjligheter är.

Radions betydelse borde vara känd även i vårt land. Men när man utomlands söker lyssna till exempelvis en svensk nyhetsutsändning kan man möjligen någon gång förnimma en ej urskiljningsbar viskning, inget mer. Svensk radio tycks när det gäller kontakt med omvärlden föredra att en svensk tiger.

Man kan fråga sig, om svensk teknik på detta område är så undermålig grannländernas att vi saknar resurser att liksom dessa göra vår röst hörd i etern. Skulle det vara slentrian och småsnålhet som utestänger vår representation i utlandet och utlandsvenskarna från att kunna höra svensk radio borde en omedelbar rättelse vidtagas. Det är bara märkligt att år kunnat läggas till år utan att denna praktiskt taget tiggande radiokontakt gjorts hörbar.

Det är även anmärkningsvärt att telexförbindelser finns inmonterade på våra ambassader men att dessa inte brukas till att varje morgon in extenso och i god tid lämna informationer till ambassaderna om viktiga föredrag, uttalanden och ställningstaganden till svenska såväl som världshändelser av betydelse. Det måste vara angeläget att våra representanter före luncherna har nödiga korrekta informationer så att de kan lämna korrekta i stället för undvikande svar. Finns tillgång till telex måste det vara av vikt att nyttja dess möjligheter för snabb och fullständig information i stället för en beskuren sådan.

Där detta är möjligt bör även ambassaderna ha tillgång till dagsfärska svenska tidningar. Då det förefaller att närmast vara en organisatorisk fråga mellan staten och flygbolaget att bättre än för närvarande ordna denna sak behövs även här ett snabbt initiativ.

Det måste vara av stor vikt att ambassadpersonal och en växande allmänhet som längre eller kortare tid vistas utomlands har möjlighet att upprätthålla kontakten med Sverige. Då det knappast finns några oöverstigliga hinder av ekonomiskt eller tekniskt slag eller i transporthänseende som skulle omöjliggöra en rättelse till det bättre i denna fråga, bör regeringen kunna vidtaga erforderliga åtgärder för att mycket snabbt lösa den.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande frågor:

Är herr statsrådet villig att eventuellt i samråd med utrikesministern vidta de tekniska, organisatoriska m. fl. åtgärder som erfordras för att rätta till bristerna i vår utlandsinformation till ambassader och utlandssvenskar genom att göra svensk radioutsändning hörbar i utlandet?

Kan man förvänta att telexkontakterna med ambassaderna utvidgas och tidigareläggs för att personalen före lunchdags skall kunna erhålla exakta texter när det gäller viktigare uttalanden, föredrag, kommentarer och ställningstaganden till betydelsefulla frågor inom och utanför vårt land, så att de kan ge korrekta och inte undanliggande svar på frågor de får i sitt arbete?

Kan man förvänta att statsrådet ordnar med en snabbare distribution av dagstidningar från Sverige till våra ambassader?

Denna anhållan bordlades.

§ 18

Interpellation ang. en statlig upplysningsservice i deklarationsfrågor

Ordet lämnades på begäran till

Herr WIKLUND (fp), som yttrade:

Herr talman! I en interpellationsdebatt i andra kammaren den 5 april 1963 mellan finansministern, statsrådet Sträng, och undertecknad angående önskvärda förenklingar av deklarationsblanketterna ställde jag frågan, om inte taxeringsmyndigheterna, som då ganska kraftigt upprustats med personal, kunde ge deklaranterna ett aktivare bistånd. Kunde inte det utmärkta Aktiebolaget Sverige, fortsatte jag, »i eget, rent vinstintresse ordna en del lokala avdelningar för vad man i affärlivet brukar kalla PR, d. v. s. public relations?» Jag avsåg inte »statliga deklarationsbyråer utan en ordnad och i attityden gärna älskvärd upplysningstjänst, som kunde begränsas till t. ex. någon månad före den 15 februari varje år» och för vilken service lämplig taxeringspersonal skulle avdelas.

Det ovannämnda uppslaget betecknade finansministern i en replik som intressant, men han var inte då beredd att uttala någon uppfattning om det i övrigt.

Bakgrunden till min fråga var givetvis inte endast en del svårigheter att förstå texter på deklarationsblanketten och övrigt deklarationstryck utan även allmänhetens bristande kännedom om den komplicerade skattelagstiftningen och skatteproblemen över huvud taget, ett förhållande som lett till att en mycket betydande del av allmänheten kommit i starkt beroende av tillfälligt upprättade deklarationsbyråer av olika slag. Dessa byråers kvalitet som rådgivningsorgan är tydligen mycket varierande, vilket vid en jämförande testning i konkreta fall genom TV:s och en del tidningars försorg under stort uppseende kunnat konstateras. Följden blir extra arbete för taxeringstjänstemännen med rättelse av talrika, felakti-

Interpellation ang. folkpensionärsrabatt på de av statens järnvägar och postverket ägda busslinjerna

ga deklARATIONER, en onödig arbetsbelastning och ekonomisk förlust för det allmänna.

Då åtgärder för förverkligande av uppslaget med en ordnad och offentligt erbjuden rådgivningsservice i deklara-tionsfrågor genom taxeringsmyndigheterna torde ta tid att genomföra, är tidpunkten för sådana eventuella åtgärders förberedande nu inne, om allmänheten skall kunna erbjudas denna service vid avgivande av nästa års självdeklara-tion.

Med hänvisning till ovanstående får jag hemställa om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet ställa följande fråga:

Är herr statsrådet villig att medverka till att taxeringsmyndigheterna under lämplig tidsperiod före avgivande av nästa års självdeklara-tioner — att läggas till grund för inkomst- och för-mögenhetsbeskattningen för 1965 — i lämplig form anordnar en särskild upp-lysningsservice för allmänheten?

Denna anhållan bordlades.

§ 19

Interpellation ang. folkpensionärsrabatt på de av statens järnvägar och postverket ägda busslinjerna

Ordet lämnades på begäran till

Herr JONSSON (fp), som yttrade:

Herr talman! Riksdagens bägge kam-rar avslog under innevarande års vår-session med mycket knappa majorite-ter ett yrkande om åtgärder för utvid-gade folkpensionärsrabatter på statens järnvägar samt rabatter också på SJ:s och postverkets busslinjer. Tio reser-vanter i allmänna beredningsutskottet yrkade i anslutning till motioner av her-rar Carlsson i Tibro och Jonsson i Mora m. fl. att riksdagen skulle uttala sig för att Kungl. Maj:t med trafikfö-re-tagen upptar överläggningar om utvid-

gade rabattförmåner och därefter för riksdagen framlägger förslag.

Motionärerna ville utvidga den nu gällande tågrabattens giltighetstid, in-föra de nämnda bussrabatterna samt aktualisera frågan om rabatt även för förtidspensionerade, pensionärer med hustrutillägg samt blinda och handi-kappade. Önskvärdheten av alla de upp-räknade utvidgningarna av rabatterna är uppenbar, men här skall endast en fråga, nämligen om bussrabatterna, tas upp.

Järnvägsstyrelsen har i en till Kungl. Maj:t den 28 januari 1965 överlämnad redogörelse för de trafikekonomiska förutsättningarna uppgivit att det inte är kommersiellt motiverat med buss-rabatter och att ett införande av sådana skulle kunna avsevärt försämra servi-cen för alla bussresenärer, uppgifter som här saknas anledning att kommentera.

Det framgår av allmänna berednings-utskottets utlåtande nr 19, att ej heller utskottsmajoriteten ställde sig avvisan-de till tanken på bussrabatter. Utskot-tet förutsatte att trafikföretagen fortlö-pande beaktar möjligheterna att vidta förbättringar i rabattvillkoren och an-såg i övrigt att de i motionerna upptag-na spörsmålen var att betrakta som an-slagsfrågor, som finge tas upp i sam-band med anslagsäskanden.

Den i allt hastigare takt pågående nedläggningen av järnvägslinjer och de-ras ersättande av SJ-drivna busslinjer motiverar att statsmakterna nu tar ett initiativ i fråga om pensionärsrabatter på SJ:s och postverkets bussar. För varje år måste det för folkpensionärer-na framstå som allt underligare att oli-ka bestämmelser gäller på av staten ägda järnvägar och bussar. Folkpensi-onärerna är i stor utsträckning medbor-gare med låga kontantinkomster. Den förmånliga rabatten på SJ har därför varit till stor glädje för dem och tyd-ligen samtidigt en god affär för järn-

Interpellation ang. folkpensionärsrabatt på de av statens järnvägar och postverket ägda busslinjerna

vägen, eftersom rabatten lockat fram många extra resor. För folkpensionärerna förefaller det ologiskt att vad som synes vara en god affär för SJ på järnvägarna skulle vara ogenomförbart på bussarna. Den väldiga ökningen av privatbilismen måste också medföra att det finns ett icke utnyttjat utrymme på bussarna i fråga.

Motionärerna och reservanterna vid 1965 års vårriksdag har inte uttalat sig rörande villkoren för att utsträcka pensionärsrabatten till de statsägda bussarna. Det är möjligt att begränsningar till tid och sträckor kan vara nödvändiga. Vad man begärt är främst att statsmakterna nu börjar intressera sig för denna viktiga angelägenhet och upptar förhandlingar med SJ och poststyrelsen.

Under hänvisning till det anförda anhaller jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande fråga:

Vill herr statsrådet med hänsyn till det uppenbara behovet av folkpensionärsrabatt på de av SJ och postverket ägda busslinjerna ta upp förhandlingar med berörda parter om införande av en sådan rabatt?

Denna anhållan bordlades.

§ 20

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 136, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av atomansvarighetslagen den 3 juni 1960 (nr 246),

nr 137, med förslag till lag om ändring i byggnadslagen den 30 juni 1947 (nr 385),

nr 138, med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 kap. 13 § brottsbalken m. m.,

nr 139, med förslag till lag om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn, m. m.,

nr 141, angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m., samt nr 142, angående överlåtelse av kronan tillhörig mark.

Dessa propositioner bordlades.

§ 21

Anmälades en till herr talmannen under sammanträdet avlämnad motion nr 897, av fru *Ryding m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 132, med förslag till lag om säkerheten på fartyg, m. m.

Denna motion bordlades.

§ 22

Meddelande om enkla frågor

Meddelades, att herr talmannen tillställts nio enkla frågor, nämligen av:

herr *Turesson*, till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående påskyndande av 1949 års jaktutrednings arbete,

herr *Jönsson* i Ingemarsgården, till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet angående militära trupptransporter,

herr *Eriksson* i Bäckmora, till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående fridlysningen av björn,

herr *Josefsson*, till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående marknadsbetingelserna för linodlingen,

herr *Wennerfors*, till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående undervisningssituationen på grundskolans högstadium,

herr *Hector*, till hans excellens herr statsministern angående ytterligare anslag till humanitär hjälp åt befolkningen i Vietnam,

herr *Karlsson* i Huddinge, till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående krediter för genom-

förande av bostadsbyggnadsprogrammet för storstockholmsområdet,

herr *Källstad*, till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående bristen på läroböcker och undervisningsmateriel i fackskolan, samt

herr *Eliasson* i Sundborn, till hans excellens herr statsministern angående låginkomstgruppernas problem.

§ 23

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 14.21.

In fidem

Sune K. Johansson

Tisdagen den 19 oktober

Kl. 16.00

§ 1

Föredrogs var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till lagutskott propositionerna:

nr 136, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av atomansvarighetslagen den 3 juni 1960 (nr 246),

nr 137, med förslag till lag om ändring i byggnadslagen den 30 juni 1947 (nr 385),

nr 138, med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 kap. 13 § brottsbalken m. m., och

nr 139, med förslag till lag om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn, m. m.; samt

till statsutskottet propositionerna:

nr 141, angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m., och

nr 142, angående överlåtelse av kronan tillhörig mark.

§ 2

Föredrogs och hänvisades till lagutskott den å bordet vilande motionen nr 897.

§ 3

Föredrogs var för sig följande, vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda men då bordlagda interpellationsframställningar, nämligen av:

herr *Svanberg*, till herr statsrådet och chefen för handelsdepartementet angående den statliga företagsamheten i Norrbotten,

herr *Persson* i Heden, till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet angående militära trupptransporter,

herr *Elmwall*, till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående jordbruksproduktionens omfattning,

herr *Larsson* i Hedenäset, till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående linjevalet inom grundskolan,

herr *Gustavsson* i Alvesta, till herr statsrådet och chefen för civildepartementet angående avveckling av dyrortsgraderingen av de statsanställdas löner,

herr *Hermansson*, till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena angående kollektiva sanktioner mot Sydafrika,

herr *Lothigius*, till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående föreningen av sjön Vättern,

herr *Ohlin*, till hans excellens herr statsministern angående låginkomstgruppernas problem,

fru *Nettelbrandt*, till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet an-

**Interpellation ang. statsbidragen till daghem och andra institutioner för barn-
tillsyn, m. m.**

gående beskattningen av svenska forskare i USA,

herr *Lundberg*, till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående informationen till svenska ambassader via radio och press,

herr *Wiklund*, till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående en statlig upplysningsservice i deklara-tionsfrågor, samt

herr *Jonsson*, till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående folkpensionärsrabatt på de av statens järnvägar och postverket ägda busslinjerna.

Kammaren biföll dessa framställningar.

§ 4

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen, herr förste vice talmannen och de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte talmännen tillsätta kammarens kanslipersonal, den 18 oktober 1965.

§ 1

I skrivelse den 12 respektive 15 oktober 1965 hade stenograferna hos andra kammaren fru Ingrid Nilsson och fil. lic. Hans Karlgren anhållit om entledigande från sina stenograftjänster. Vidare hade stenografen hos kammaren redaktören Gunnar Ljusterdal i skrivelse den 15 oktober 1965 anhållit om tjänstledighet för egna angelägenheter under höstsessionen 1965.

Herrar deputerade beslöt *dels* bevilja Nilsson och Karlgren begärt entledigande, *dels* bevilja Ljusterdal begärd tjänstledighet, *dels* antaga reservstenografen fröken Anita Hallberg till stenograf hos kammaren fr. o. m. den 18 oktober 1965, *dels ock* meddela reservstenografen Bengt Henningsson fortsatt förordnande

att under höstsessionen uppehålla Ljusterdals stenografbefattning.

Med förordnande å den återstående ledigblivna stenograftjänsten skulle tills vidare anstå.

§ 2

Sedan kanslisten (kansliskrivaren) hos andra kammaren fru Margareta Berglund anhållit om entledigande från sin befattning beslöt herrar deputerade antaga fru Svea Salander, som den 13 januari 1965 antagits som maskinskriverska vid riksdagens snabbprotokoll, till kanslist (kansliskrivare) hos kammaren fr. o. m. den 18 oktober 1965. Vidare godkändes att fru Salander förordnats att fr. o. m. den 11 innevarande oktober uppehålla ifrågavarande tjänst.

§ 3

I skrivelse den 17 september 1965 hade fru Ingegerd Carlsén anhållit om entledigande från sin anställning som maskinskriverska vid riksdagens snabbprotokoll. Med anledning härav och till fyllande av den efter fru Salander uppkomna vakansen beslöt herrar deputerade som maskinskriverskor vid snabbprotokollet antaga fru Lore Andersson och fru Kerstin Mörk.

In fidem

Sune K. Johansson

§ 5

**Interpellation ang. statsbidragen till
daghem och andra institutioner för
barntillsyn, m. m.**

Ordet lämnades på begäran till

Herr HAMRIN i Kalmar (fp), som yttrade:

Herr talman! Opinionen för ökade samhällsinsatser att bereda yrkesarbetande föräldrar möjlighet till barntillsyn är starkt växande. Det är glädjande. Åtgärder för att snabbt öka resurserna på området bör ha hög prioritet.

En ökad samhällsinsats för att påskynda inrättandet av daghem och and-

Interpellation ang. statsbidragen till daghem och andra institutioner för barntillsyn, m. m.

ra institutioner för barntillsyn motiveras starkt dels av hänsyn till behovet att möjliggöra friast möjliga val för kvinnor mellan yrkesarbete och hemarbete, dels av arbetsmarknadsskäl. Arbetsmarknadsskäl blir alltmer tvingande mot bakgrund av de prognoser rörande arbetskraftsbehovet som arbetsmarknadsutredningen gjort. Av dessa prognoser framgår att behovet av arbetskraft under den närmaste framtiden nästan helt måste tillgodoses genom att antalet yrkesverksamma kvinnor ökas.

Tillgången på daghemsplatser stagnerade under 1950-talet. Det skedde under detta årtionde ej heller någon utökning av antalet utbildningsplatser för förskollärare. Nuvarande bristsituation måste ses mot bakgrund av denna stagnation och den kraftigt ökade efterfrågan. Riksdagens beslut 1963 och 1964 om ökade statsbidrag till barnstugeverksamheten och om ökad förskolläraryt utbildning var nödvändiga korrektiv i den då rådande bristsituationen. Åtgärderna är dock otillräckliga.

Sedan januari i år arbetar en särskild delegation inom familjeberedningen med uppgift att överse statsbidragen för barnstugeverksamheten. Föredragande statsrådet förklarade för kammaren i våras, att man inte kunde vänta resultat av delegationens arbete i år. Även om de mera vittgående förslag, som man hoppas att delegationens arbete skall utmynna i, av alla tecken att döma inte kommer att framläggas på ytterligare någon tid, bör en förbättring av statsbidragsreglerna redan nu kunna ske.

När nuvarande regler för statsbidrag till barnstugeverksamheten fastställdes år 1963 föreslog folkpartiet en indexreglering av bidragen. Dessa skulle fastställas till en viss procentsats av de faktiska kostnaderna för anläggning och drift av barnstugor. Förslaget vann emellertid inte riksdagens bifall. Riksdagsmajoriteten uttalade i stället att de av regeringen föreslagna bidragsgrun-

derna, som innebar bidrag med ett visst fast belopp, i dåvarande läge var väl lämpade för att stödja barnstugeverksamheten. Genom kostnadsutvecklingen har emellertid bidragen urholkats alltmer. Som exempel kan nämnas, att driftbidraget till daghem ursprungligen beräknades täcka 25 procent av de sammanlagda driftkostnaderna men att i praktiken enligt en av socialstyrelsen på hösten 1964 företagen undersökning endast 20 procent av dessa kostnader täcktes av bidraget. Det finns anledning att befara att en ytterligare urholkning av bidraget skett sedan i fjol. Ett återställande av bidragets relativa storlek synes därför nödvändigt.

Ett särskilt problem gäller möjligheterna för statliga organ att genom rådgivning stimulera kommunerna till ett ökat byggande av daghem och andra institutioner för barntillsyn. För sådan rådgivning har numera inrättats s. k. länsgrupper, vilka rapporterar till den centrala samarbetsgrupp för barntillsynsfrågor som bildades 1963 mellan arbetsmarknadsstyrelsen, socialstyrelsen och bostadsstyrelsen. Det vore av stort värde att få en redogörelse för hittills uppnådda erfarenheter av länsgruppernas verksamhet.

Med hänvisning till ovan anförd motivering hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet Ulla Lindström ställa följande frågor:

1. Vill statsrådet medverka till att förslag snarast möjligt framläggs för riksdagen om sådan förbättring av de statliga anläggnings- och driftbidragen till daghem och andra institutioner för barntillsyn att den statliga andelen i de faktiska kostnaderna för dessa institutioner återställs till den nivå som avsågs i 1963 års riksdagsbeslut?

2. Vill statsrådet redogöra för erfarenheterna av den rådgivningsverksamhet i frågor om inrättande av daghem m. m. som de s. k. länsgrupperna bedriver i kommunerna?

Denna anhållan bordlades.

§ 6

Interpellation ang. årets folk- och bostadsräkning

Ordet lämnades på begäran till

Herr RINGABY (h), som yttrade:

Herr talman! I anslutning till årets folk- och bostadsräkning avkräves alla som förfogar över en bostadslägenhet en mängd uppgifter. Lekmannen ställer sig utan tvekan ytterst frågande till det praktiska värdet av de ca 60 frågorna. Inte ens det rent statistiska värdet torde vara särskilt stort.

Då det tar omkring två timmar att läsa och fylla i årets blankett för en vanlig medborgare bör det vara ett oavvisligt krav att uppgifterna som frågeställaren önskar är av ett legitimt både praktiskt och statistiskt intresse för det allmänna. Så torde inte vara fallet.

Det andra kravet på en blankett av denna typ är att frågorna skall vara så lättförståeliga och uppställningen så enkel att de önskade uppgifterna blir någorlunda riktiga och därmed av något värde. Detta gäller naturligtvis även anvisningarna. Årets blankett är ett flagrant exempel på oklarhet och på komplicerade frågor av till synes ringa allmänt intresse. En koncentration till få och viktiga frågor vore önskvärd.

Det tredje kravet som med fog kan ställas är att det bearbetade materialet så snabbt som möjligt kan presenteras en större allmänhet så att denna känner sig ha deltagit i en intressant undersökning.

Med anledning av det anförda anhåller jag att till chefen för inrikesdepartementet få rikta följande frågor:

1. Anser herr statsrådet att både frågorna och anvisningarna på blanketten till årets folk- och bostadsräkning fyller så rimliga krav på klarhet och enkelhet, att inte felprocenten förrycker det statistiska och praktiska värdet?

2. Anser herr statsrådet att frågornas karaktär är av sådan betydelse att de motiverar det relativt stora besväret att fylla i blanketten?

3. Kommer det statistiska materialet att publiceras inom rimlig tid och var till skall det användas?

Denna anhållan bordlades.

§ 7

Tillkännagavs, att bankoutskottet jämlikt § 21 riksdagsstadgan anmält att till utskottet inkommit

från styrelsen för riksdagsbiblioteket framställning angående anvisande av ytterligare anslag för bokinköp och bokbindning, samt

likaledes från styrelsen för riksdagsbiblioteket framställning angående lönegradsuppflyttning av vissa vaktmästar-tjänster m. m.

Dessa anmälningar bordlades.

§ 8

Anmälades, att följande motioner under sammanträdet avlämnats till herr talmannen:

nr 898, av herr *Gustafsson* i Borås, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse nr 67, med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation,

nr 899, av herr *Wiklund*, likaledes i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse nr 67,

nr 900, av herr *Nordgren*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 126, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.,

nr 901, av herr *Jonasson m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 129, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.,

nr 902, av herr *Sjöholm m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 131, med förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623), och

nr 903, av herr *Magnusson* i Borås, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 132, med förslag till lag om säkerheten på fartyg, m. m.

Dessa motioner bordlades.

§ 9

Ordet lämnades på begäran till

Herr TURESSON (h), som yttrade:

Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren ville besluta, att tiden för avgivande av motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 141, angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m., måtte med hänsyn till ärendets omfattning utsträckas till det sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från det propo-

sitionen kom kammaren till handa, d. v. s. första plenum efter tisdagen den 2 november.

Denna hemställan bifölls.

§ 10

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 16.08.

In fidem

Sune K. Johansson

Onsdagen den 20 oktober

Kl. 10.00

§ 1

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet följande vid utskottets anmälningar jämlikt § 21 riksdagsstadgan fogade, å bordet vilande framställningar från styrelsen för riksdagsbiblioteket, nämligen

angående anvisande av ytterligare anslag för bokinköp och bokbindning, samt

angående lönegradsuppflyttning av vissa vaktmästartjänster m. m.

§ 2

Föredrogs var för sig följande å bordet vilande motioner; och hänvisades därvid

till lagutskott motionerna nr 898 och 899;

till bevillningsutskottet motionerna nr 900—902; samt

till lagutskott motionen nr 903.

§ 3

Föredrogs var för sig följande, vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda men då bordlagda interpellationsframställningar, nämligen av:

herr Hamrin i Kalmar, till statsrådet fru Lindström angående statsbidragen

till daghem och andra institutioner för barntillsyn, m. m., samt

herr Ringaby, till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående årets folk- och bostadsräkning.

Kammaren biföll dessa framställningar.

§ 4

Interpellation ang. jordbrukets kreditförsörjning

Ordet lämnades på begäran till

Herr BÖRJESSON i Falköping (cp), som yttrade:

Herr talman! Jordbruksnäringens kreditförsörjning är i våra dagar en särskilt angelägen fråga. Den högt upptrivna rationaliseringstakten förutsätter att jordbrukets anspråk på kapital tillgodoses i konkurrensen med andra samhällssektorer. Om så ej sker kan de anspråk, som statsmakterna ställer i fråga om ökad rationaliseringstakt och varom väl i och för sig ingen oenighet råder, rimligen inte uppfylles.

Jordbrukets utövare är i huvudsak hänvisade till den allmänna penning- och kapitalmarknaden för att få sina kreditbehov tillgodosedda. De möter stark konkurrens från andra samhälls-

Interpellation ang. jordbrukets kreditförsörjning

sektorer, vilkas kreditbehov för närvarande har hög prioritering. Genom bl. a. beredskapslagstiftningen för bankväsendet har jordbrukets intressen blivit eftersatta. Både affärsbanker och sparbanker har engagerat sig på bostads- och kommunkreditområdet i sådan utsträckning att jordbrukets möjligheter att hävda sig starkt reducerats. Kvar står för denna närings utövare i huvudsak de av dem själva organiserade kreditinrättningarna inom föreningsrörelsens ram, hypoteks- och jordbrukskasserörelserna. I offentliga sammanhang uttalas också någon gång den åsikten, att jordbruket är oberoende av kapitalrörelserna i övrigt, eftersom näringen av egen kraft skapat förutsättningarna för sin kreditförsörjning.

Vad jordbrukskasserörelsen beträffar har bemödandena under senare år krönts med utomordentlig framgång. Ändå måste det sägas att kasserörelsen inte ännu på lång tid ens i samverkan med hypoteksorganisationen kan väntas till fullo motsvara de ständigt växande kreditanspråken.

Ett mycket stort intresse tilldrar sig i rådande läge hypoteksorganisationens möjligheter att genom sin obligationsförsäljning dra till sig kapital för jordbrukets räkning, också från områden utanför näringen själv. Därvid är det nödvändigt att rikta uppmärksamheten på obligationsmarknaden och kapitalrörelserna inom denna. Obligationer som långsiktig placeringsform riskerar att råka i misskredit genom det oavbrutet fallande penningvärdet. En sådan utveckling kan få mycket allvarliga konsekvenser. Obligationsräntan kan i vida kretsar komma att uppfattas som ett instrument inte bara för att tillförsäkra köparen skäligen avkastning på hans kapital, utan också som kompensation för förmögenhetsbortfall genom inflationen, allt innefattande krav på stigande ränta. Härför utan uteblir de vanliga obligationsplaceringarna från den fria öppna marknaden.

Konsekvenserna för landshypoteks-

institutionen och därmed för jordbruket kan väntas bli särskilt katastrofala när det gäller kreditförsörjningen. Kvar står för hypoteksrörelsen egentligen endast möjligheten att via AP-fonderna tillföra jordbruket någon del av samhällets sparmedel. Jordbruksnäringen blir alltmer beroende av den växande ekonomiska makt som fonderna representerar, och det är angeläget att näringen kan komma till sin rätt i denna konkurrens. Bortsett från de nybildade primär- och sekundärkreditföretag, vilkas uppgift är att nyttiggöra AP-sparandet huvudsakligen för jordbruksindustriella ändamål, utgör hypoteksrörelsen den enda form, varigenom AP-fonderna kan komma det egentliga jordbruket till godo, bl. a. för rationaliseringsändamål.

AP-fondernas utlåning till jordbruket redovisas senast (augusti 1965) med 3,3 % medan andelen i nationalprodukten för jordbruk, fiske och skog uppskattas till omkring 7 %. För sin obligationsförsäljning anses hypoteksbanken vara beroende av riksbankens tillstånd, såväl vad angår lånevillkoren (räntan) som emissionsbelopp. Redan en räntesättning, som gör obligationerna osäljbara, innefattar ett effektivt kreditstopp. Det hjälper då inte att man generöst ger obegränsat försäljningstillstånd. Resurserna uteblir med svåra skadeverkningar för jordbruksnäringen som följd.

Den andra flaskhalsen för hypoteksrörelsens medelsanskaffning blir AP-fondstyrelsernas placeringspolitik. Fara föreligger att jordbrukets intresse därvid inte kommer till sin rätt. Helt naturligt är dragkampen om kapitalet stor. Man kan emellertid konstatera att jordbrukets andel i AP-fondernas utlåning är förhållandevis liten. Genom ökning av andelen skulle man kunna gå till mötes den strävan efter självfinansiering som finns hos jordbruket.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få ställa följande frågor:

Interpellation ang. beskattningen av bingovinster

1. Har statsrådet uppmärksammat den rådande situationen för jordbrukets kreditförsörjning, särskilt såvitt angår AP-fondernas roll och sambandet mellan dessa och hypoteksrörelsens verksamhet?

2. Överväger statsrådet åtgärder för att i berörda avseenden eller eljest trygga kreditförsörjningen för jordbruksnärningen i samhällets intresse?

Denna anhållan bordlades.

§ 5

Interpellation ang. beskattningen av bingovinster

Ordet lämnades på begäran till

Herr JÖNSSON i Ingemarsgården (fp), som yttrade:

Herr talman! Kungl. kontrollstyrelsen har under omständigheter, vilka måste betecknas som säregna, beslutat hänföra bingo-spelet till sådana spel på vilka lotterivinstförordningen är tillämplig. Lotterivinstskatt kommer att tas ut med cirka 43 procent på vinster som överskrider 100 kronor i värde. Skatteplikten uppges åvila även spelvinster som vunnits innan det blivit känt att sådana vinster är skattepliktiga.

Man kan givetvis inte lasta kontrollstyrelsen för att denna gör en enligt styrelsens mening riktig tolkning av lotterivinstförordningen. Däremot framstår det som märkligt, att denna tolkning icke givits till kända tidigare. Bingo-spelet är ju ingen nyhet.

Det nya ligger i att bingo-spelet på ett explosionsartat sätt vunnit utbredning bland allmänheten, speciellt på landsbygden. Det har blivit ett första rangens fritidsnöje för många människor. Genom att myndighetens tolkning offentliggjorts först nu har stor skada skett, vilken dock inte får drabba de i sammanhanget helt oskyldiga bingoarrangörerna. Det är nödvändigt

att en retroaktiv beskattning av bingo-vinster icke sker.

Vad som gör denna fråga särskilt allvarlig är att idrottsklubbar i så stor utsträckning är bingoarrangörer. Det finns idrottsklubbar vilkas verksamhet till en tredjedel eller mer finansieras av inkomster från bingo-spelet. Beskattningen av dessa inkomster kommer att drabba idrotten, främst ungdomsidrotten, hårt. För många idrottsklubbar kan det bli svårt att omedelbart ersätta de genom beskattningen förlorade inkomsterna med nya. Risk föreligger att detta i vissa fall leder till nedläggning eller i varje fall inskränkning av den idrottsliga verksamheten. För att undvika sådana olyckliga konsekvenser av skattebeslutet bör regler genomföras, som åtminstone under en övergångstid förhindrar att skatt tas ut på bingoinkomster. Detta är motiverat också därav att skattekontrollen av bingo-spelet ännu inte hunnit utbyggas.

Med hänvisning till den anförda motiveringen hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet ställa följande frågor:

Vill statsrådet — med hänsyn till de omständigheter under vilka det blivit känt att bingovinster är skattepliktiga och med beaktande av den ekonomiska skada som idrotten kan befaras lida om skattskyldighet nu pålägges bingoarrangörer — medverka till att bestämmelser genomförs, som åtminstone tills vidare förhindrar att skatt tas ut på inkomster från bingo-spelet?

Denna anhållan bordlades.

§ 6

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 10.04.

In fidem
Sune K. Johansson